

Amberg Eszter: Az árva mű egyes felhasználásainak engedélyezésére vonatkozó részletes szabályokról

A 3K 2009/3. számában olvashattak már a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) legújabb módosításáról. Az Szt. új 57/A-C. §-ai új rendelkezéseket vezettek be, amelyek a felhasználás engedélyezésének speciális szabályait tartalmazzák ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodó szerző alkotása (árva mű) esetén.

Az Szt. új 57/A-C. passzusa a Magyar Szabadalmi Hivatal (MSZH) jelölte ki az árva művek felhasználásának engedélyezésére. Az engedély előfeltétele, hogy a felhasználó a szerző fellelésére tegye meg - az érintett műtípus és felhasználási mód figyelembevételével - az adott helyzetben általában elvárható lépéseket. Ez az engedély öt évre szól, nem kizárólagos, át nem ruházható, további felhasználási engedély adására nem jogosít.

A felhasználás nem ingyenes, de a díjfizetés szabályozása eltérő az általános szabályoktól: a díjat nem az engedélyt adó MSZH számára kell fizetni, hanem a szerző részére, amikor a szerző személye vagy tartózkodási helye ismertté válik. A díj megfizetésére vonatkozó igény öt év alatt évül el, amelyet az engedély hatályának megszűnésétől vagy a visszavonásáról szóló határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani.

Az Szt. rendezi azt a helyzetet is, ha a felhasználás időtartama alatt a jogosult személye, illetve tartózkodási helye ismertté válik. Ilyen esetben a szerző megtilthatja a felhasználást vagy meghatározhatja a felhasználás méltányos díját is. Ha a szerző kiléte, illetve tartózkodási helye az engedély hatályának megszűnése után válik ismertté, ez már értelemszerűen a felhasználást nem érintheti, de a felhasználás méltányos díjának követelésére még öt évig van lehetőség. A Kormányrendelet az Szt. 112. §-ának (4) bekezdésében adott felhatalmazásnak megfelelően azokat a részletes szabályokat tartalmazza, amelyek törvényi szinten nem jelentek meg. A Magyar Közlöny 2009. évi 63. számában (V. 8.) jelent meg az árva mű egyes felhasználásainak engedélyezésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 100/2009. (V. 8.) Kormányrendelet, amely 2009. május 16-án lépett hatályba.

Az Szt. alapján a mű felhasználásának engedélyezésére nem csak a szerző lehet jogosult (például kizárólagos felhasználási szerződés esetében a felhasználó, a szerző halála esetén a jogutód.), ezért a Kormányrendelet is tág szerző-fogalmat alkalmaz, amivel az engedélyezésre jogosult személy ismeretlensége vagy ismeretlen helyen tartózkodása esetére tekinthető árvának a mű.

A Kormányrendelet 2. §-a megadja a kérelem alaki és tartalmi kellékeit. Fontos eleme a kérelemnek a 2. § (2) bekezdése alapján csatolandó bizonyítékok, amelyek igazolják, hogy a kérelmező a felhasználási szerződés megkötése érdekében a szerző kilétének, illetve tartózkodási helyének felkutatására az érintett műtípus és a felhasználási mód figyelembevételével megtette az adott helyzetben általában elvárható intézkedéseket, és a kutatás nem járt eredménnyel. A kérelemnek így tartalmaznia kell megfelelő azonosító adatokat, a gyakorolni kívánt felhasználás terjedelme és a felhasználási díj megállapításához szükséges információkat, valamint mellékként a szerző megfelelő keresését alátámasztó, legalább a 3. §-ban felsorolt keresési módok megtörténtét igazoló dokumentumokat is. Az MSZH eljárásának gerincét képezi, hogy a kérelmező megfelelően alá tudja támasztani, hogy a mű árva és emiatt az MSZH engedélyt adhat a felhasználására.

Ha a mű felhasználásához több szerző engedélye szükséges, és nem ismeretlen vagy nem tartózkodik ismeretlen helyen mindegyikük, a kérelemhez csatolni kell az ismert és ismert helyen tartózkodó szerzőkkel kötött felhasználási szerződést is. Ezt egészíti ki a 6. § (2)

bekezdésében az a szabály, amely szerint az MSZH által adott engedély ilyen esetben nem terjeszkedhet túl a többi szerzővel kötött felhasználási szerződés hatályán sem.

A rendelet 2. §-ának (5) bekezdése szerint egy kérelemben csak egy mű felhasználására kérhető engedély. Több műre vonatkozóan egy kérelmet lehet benyújtani abban az esetben, ha a kérelem ugyanazon szerző ugyanazon műtípusba tartozó műveinek azonos felhasználási módjára vonatkozik.

Mint említettem a 3. §-a tartalmazza azokat a keresési módokat, amelyeket a kérelmezőnek minimálisan teljesítenie kell. Természetesen ez nem zárja ki azt, hogy a kérelmező még további keresési módokkal is kutasson a jogosult után.

A Kormányrendelet 4. §-a tartalmazza az MSZH eljárásaiért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjat. Eszerint a kérelem díja 102 500 Ft, de ha a kérelmet az MSZH által e célra rendszeresített formanyomtatványon nyújtják be (illetve később elektronikus úton), akkor 92 500 Ft. Amennyiben a kérelem olyan felhasználás engedélyezésére irányul, amely sem közvetve, sem közvetlenül nem szolgálja jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját, akkor a kérelem díja 40 000 Ft. Ez a díj 30 000 Ft-ra mérséklődik, ha a kérelmet az MSZH által e célra rendszeresített formanyomtatványon (illetve később elektronikus úton) nyújtják be.

Ha a kérelem nem felel meg a Kormányrendeletben előírt feltételeknek, illetve az igazgatási szolgáltatási díjat nem fizették meg, az MSZH a kérelmezőt harminc napon belül felhívja a hiány pótlására. A kérelmet elutasítják, ha a kérelmező a hiánypótlási felhívás ellenére sem fizeti meg az igazgatási szolgáltatási díjat.

Ha a kérelem megfelel a 2. §-ban foglaltaknak és a kérelmező megfizette a 4. § (2)-(4) bekezdései szerinti díjat, akkor az MSZH a kérelem benyújtásától számított 60 munkanapon belül megadja a felhasználási engedélyt.

A Kormányrendelet 7. §-a tartalmazza a szükséges rendelkezéseket a felhasználási engedély visszavonására vonatkozóan.

Az árva művekről az MSZH - az Sztj. felhatalmazása alapján - a Kormányrendelet 8. §-a szerinti nyilvántartást vezet. A rendelet meghatározza a nyilvántartásban szereplő adatok körét - a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok figyelembevételével.

A Kormányrendelet 9. §-a 2009. szeptember 30-áig kizárja az árva művek felhasználásának engedélyezésével összefüggő eljárási cselekmények elektronikus úton való intézésének lehetőségét, mivel e tekintetben jelenleg nem biztosított a költségek fedezete.